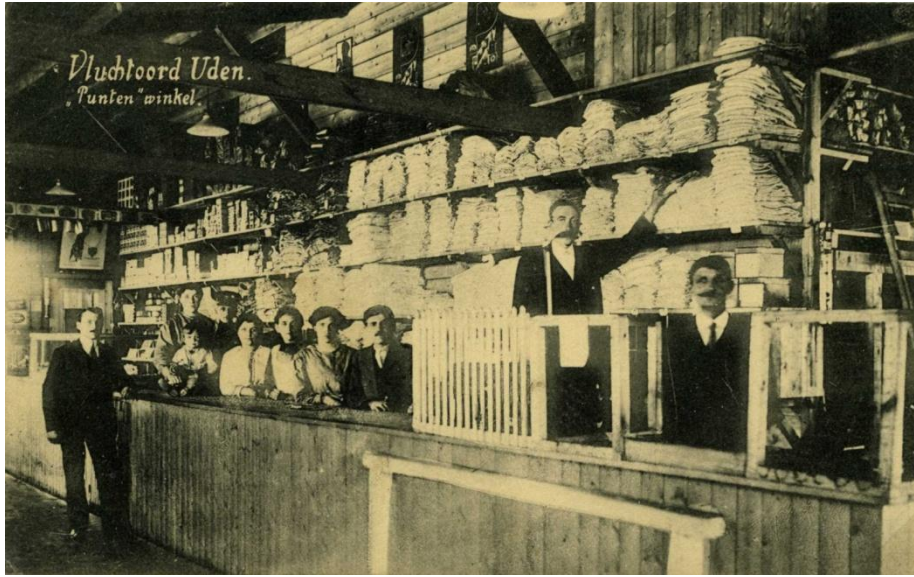

Punten

De eenheid van het muntstelsel van het Udense Vluchtoord was de Punt, een kartonnetje zacht rood van kleur, metend ± 23 mm. in het vierkant met een dikte van 1 mm. ; in een scherp gesneden zwarte letter stond bovenaan "Vluchtoord Uden", daaronder een vette 1 en kruiselings over het geheel de duidelijk leesbare handtekening van de Burgemeester van het vluchtoord.

De Punt had een terreinwaarde van twee Hollandse centen en was alleen gangbaar in de Belgische gemeente Uden. Het hele muntstelsel omvatte elf verschillende munten, allemaal van karton, maar verschillend van kleur en met uitzondering van 1/2, 1/4 en 100 punten allemaal vierkant in de bovengenoemde afmetingen. De vluchtelingen konden dus moeilijk hun dubbeltjes laten rollen en dat was in die tijd ook maar uitstekend. Bankbriefjes van 500, 1000 of 10.000 punten bestonden niet, want er was geen Vluchtoord-Udense Bank, die de waarde in kartonnen geld aan toonder zou kunnen uitbetalen. De hoogste troef, die men kon uitspelen, was de ronde, wit en eventjes blauw door marmerde punt van 100 met een waarde van twee Hollandse gulden. Van klinkende munt was dus geen sprake, en sloeg de brand in de houten brandkast op het Puntenkantoor, dan kon voor slechts de kartonwaarde verbranden en was het onheil al niet groot.

Valspunten evenals valsmunters hebben er ook al bestaan, maar de politie was hen spoedig op de hielen en bovendien de typische vluchtoordpuntjes namaken was nog niet zo makkelijk.

Onze Belgen werkten dus voor punten, voor kartonnetjes! Ja, dat had in het begin nogal wat om het lijf gehad, om hun in het brein te stampen, dat dit precies hetzelfde was als voor geld werken. Voor punten kon men in de puntenwinkel, - zo noemde men de bazaar van het vluchtoord, - veel krijgen doch niet alles, geen bier, geen sterke drank of iets dergelijks, maar wel nuttige zaken, als kleren, schoenen, huishoudelijke benodigdheden, maar ook vlees, kaas, worst, eieren, sigaren, tabak, enz.

De tegenzin voor het kartonnen stelsel werd, naarmate er meer en beters in de winkel te krijgen was, minder en werkte alleman - men hoorde nog wel een enkele brommen - voor punten. Hoe kon het anders! De enkele spaarcentjes, uit België meegebracht, raakten spoedig op of werden door moeder opzij gelegd voor bange dagen, die nog konden komen. En toch, vader of zoon had wel eens een nieuwe jas of broek nodig, of de dochter een modieus bloesje en de kleine - de groten toch ook - lustten wel eens een stukje vlees of kaas bij de boterham en dan moesten er punten zijn. Ging vader zich 's zondags laten scheren, of schreef hij een briefkaart naar de familie in België of elders, dan kocht hij een scheerkaartje of postzegel voor punten. Wou moeder een reisje maken naar Uden en haar benen konden haar niet meer dragen, dan nam zij het puntenkarretje, of had ze op het einde van de week punten over, dan spaarde ze op de Rijkspostspaarbank met punten, om zodra ze Nederland verlieten, er klinkende guldens voor in de plaats te krijgen.

Was er bier of sterke drank in plaats van melk, koffie of chocolade in de kantine verkrijgbaar geweest, dan had zich misschien nooit een stem tegen het puntenstelsel verheven. Maar de gevolgen? Daar sprak hij niet over, die, om zijn droge keel voldoening te schenken, zijn punten verkocht tegen buiten het vluchtoord gangbare munt. Want er was puntenhandel, en de puntenmarkt daalde en steeg, naarmate vraag en aanbod, en dat hield weer verband met de gebruikswaarde van de in de puntenwinkel aanwezige artikelen.

Het puntenstelsel had het grote voordeel, dat de in loon uitbetaalde som binnen de gemeenschap bleef. Jaarlijks werden er ruim zes miljoen punten aan werkloos uitbetaald, dit was voor een waarde van 120.000 gulden. Dat geld kon dus alleen in het vluchtoord zelf verhandeld worden en wel tegen voor-de-mensen nuttige zaken, die aan hun tegen inkoopprijs verkocht werden.

Het puntenstelsel was derhalve ook voordelig voor de vluchtelingen zelf, maar een knappe kerel die hun dat aan het verstand kon brengen, want hij zou eeuwig hetzelfde antwoord krijgen: "Wij verdienen toch maar punten!"